

О. М. Ложачевська,

д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту,
Національний транспортний університет, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8462-925X>

О. Г. Підвальна,

д. е. н., доцент, професор кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних
джерел енергії, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8779-5867>

Г. А. Мохонько,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту підприємств,

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського" м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2126-6871>

Л. О. Литвишко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,

Національний транспортний університет, м. Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9315-046X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.24.30

БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ МЕХАНІЗМУ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ФІНАНСІВ ІННОВАЦІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

O. Lozhachevska,

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Head of the Department of Management, National Transport University, Kyiv, Ukraine

O. Pidvalna,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,

Professor of Administrative Management Department and Alternative Energy Sources,

Vinnitsia National Agrarian University, Ukraine, Vinnitsia

H. Mokhonko,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Management of Enterprises,

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Ukraine, Kyiv

L. Lytyshko,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Management, National Transport University, Kiev, Ukraine

BUSINESS ADMINISTRATION OF THE ANTI-CRISIS FINANCIAL MANAGEMENT MECHANISM OF INNOVATIVELY ORIENTED ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION AND DEVELOPMENT OF PUBLIC ADMINISTRATION

В статті запропоновано структурно-логічну модель вдосконалення бізнес-адміністрування механізму антикризового управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління, що складається з сукупності логічно-послідовних етапів робіт і передбачає: оцінку ефективності стратегічних альтернатив, реалізованих в минулі стратегічні періоди; визначення поточного профілю організації; оцінку наявного формату стратегічного управління з точки зору ступеня його формалізації, специфіки, ефек-

тивності та інструментальної бази. Для детального аналізу впливів факторів із зовнішнього оточення нами використовується процес калібрування поведінки споживача. Етап побудови дворівневої системи чинників формування шаблонів поведінки споживача і сценаріїв її розвитку складається з наступних рівнів: оцінка поточної і потенційної взаємодії ритмів в діях соціального мікросередовища, маркетингових та індивідуально-психологічних чинників мікросередовища; виявлення наявних і потенційних мотиваційних категорій і часткових мотивів. Встановлено, що проблема інноваційно орієнтованих підприємств, головним чином, полягає у виборі набору конкретних дій — базової стратегії розвитку з чотирьох найбільш відомих варіантів: концентроване зростання, інтегроване зростання, диверсифіковане зростання і скорочення. Для поліпшення діяльності інноваційно орієнтованих підприємств найбільш ефективним є, на наш погляд, поєднання наступних стратегій: стратегії інтегрованого зростання за рахунок агресивної реалізації продукції; стратегії диверсифікованого зростання за рахунок освоєння нового виду бізнесу. Враховуючи, що більшість інноваційно орієнтованих підприємств в Україні займається виробництвом та реалізацією продукції лише в рамках невеликої кількості товарних груп на обмеженому ринку, нерідко не має власної роздрібною мережі, в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління запропонована стратегія для багатьох подібних підприємств може, на нашу думку, мати високу економічну ефективність.

The article proposes a structural-logical model for improving the business administration mechanism of the anti-crisis management of finances of innovatively oriented enterprises in the conditions of digitalization and development of public administration, which consists of a set of logically consecutive stages of work and involves: evaluating the effectiveness of strategic alternatives implemented in past strategic periods; determination of the current profile of the organization; assessment of the existing format of strategic management from the point of view of the degree of its formalization, specificity, efficiency and instrumental base. For a detailed analysis of the influence of factors from the external environment, we use the process of calibration of consumer behavior. The stage of building a two-level system of factors for the formation of patterns of consumer behavior and scenarios of its development consists of the following levels: assessment of the current and potential interaction of rhythms in the actions of the social microenvironment, marketing and individual psychological factors of the microenvironment; identification of existing and potential motivational categories and partial motives. It has been established that the problem of innovation-oriented enterprises mainly consists in choosing a set of specific actions — a basic development strategy from the four most well-known options: concentrated growth, integrated growth, diversified growth and reduction. To improve the activity of innovatively oriented enterprises, the most effective is, in our opinion, a combination of the following strategies: a strategy of integrated growth due to aggressive sales of products; strategies of diversified growth due to the development of a new type of business. Considering that the majority of innovation-oriented enterprises in Ukraine are engaged in the production and sale of products only within the framework of a small number of product groups in a limited market, they often do not have their own retail network, in the conditions of digitalization and the development of public administration, the proposed strategy for many similar enterprises can, in our opinion, have high economic efficiency.

Ключові слова: бізнес-адміністрування, механізм антикризового управління, управління фінансами, інноваційно орієнтовані підприємства, диджиталізація, розвиток, публічне управління.

Key words: business administration, anti-crisis management mechanism, financial management, innovation-oriented enterprises, digitalization, development, public management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ В ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Бізнес-адміністрування механізму антикризового управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств здійснюється з використанням набору ме-

тодів, що дозволяє забезпечити досягнення цілей управління. Методи управління при цьому виступають одним з елементів системи управління. Науковці відзначають, що необхідність використання різних методів управління фінансами бути охарактеризована з позицій трьох підходів: системного, процесного і ситуаційного. В сучасній практиці управління фінансами інноваційно

орієнтованих підприємств можливе використання трьох підходів до розуміння сутності управління, в залежності від яких формуються набори методів менеджменту і визначається співвідношення між ними. Необхідно зазначити, що найбільш часто застосовується системний підхід, в рамках якого методи менеджменту розуміються як елемент, складова загальної системи управління підприємством. Дані факти в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління актуалізують тему дослідження.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Системний підхід передбачає наявність прямих і зворотних зв'язків між суб'єктом управління і об'єктом управління. Системний підхід в управлінні фінансами інноваційно орієнтованих підприємств означає, що: керівник інноваційно орієнтованого підприємства повинен сприймати, переробляти і систематизувати величезний обсяг інформації і знань; керівник має бачити за приватним загальне і усвідомлювати, яке місце його підприємство займає в зовнішньому середовищі, як воно взаємодіє з іншою, більшою системою, частиною якої є; дозволяє керівнику інноваційно орієнтованого підприємства більш продуктивно реалізовувати свої основні функції: прогнозування, планування, організацію / керівництво, контроль, мотивацію [4].

Значення системного підходу в управлінні фінансами інноваційно орієнтованих підприємств збільшується, на думку фахівців з менеджменту, за такими основними причинами: посилення динаміки зовнішнього середовища, що суттєво впливає на бізнес; при розширенні внутрішніх і зовнішніх зв'язків інноваційно орієнтованого підприємства; виникає необхідність постійних системних перетворень організаційних структур; актуальність оптимізації економічних цілей, соціальної відповідальності та ефективного управління в бізнесі; необхідність ефективного використання людських ресурсів — основного фактора виробництва в бізнесі [1—11]. Представлені атрибути в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління потребують чіткого узагальнення.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті — дослідити бізнес-адміністрування механізму антикризового менеджменту фінансів інноваційно орієнтованих підприємств в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Існує багато описів бізнес-адміністрування механізму антикризового управління фінансами інноваційно

орієнтованих підприємств, однак з тим, що потрібно визначити місію, проаналізувати зовнішню і внутрішню середу, сформулювати цілі та стратегії їх досягнення, розробити і виконати стратегічні плани, проекти і програми, згодні всі дослідники [1; 4; 10]. Процес — це послідовність безперервних взаємопов'язаних дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей [6]. Тому, виходячи з процесного підходу, антикризове управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств в контексті стратегічного розвитку є послідовним процесом реалізації взаємопов'язаних дій, спрямованих на досягнення кінцевого результату. Якщо система розглядає взаємозв'язку між її елементами, то процес акцентує увагу на послідовності виконання взаємопов'язаних дій для досягнення поставлених цілей.

Застосування процесного підходу до управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств є дещо умовним, оскільки на практиці такий процес часто може порушуватися через часту повторюваність окремих етапів робіт.

Крім системного і процесного підходів до управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств в контексті стратегічного розвитку варто, на нашу думку, врахувати і ситуаційний підхід. Керуючись ситуаційним підходом, бізнес-адміністрування механізму розвитку інноваційно орієнтованого підприємства повинно ґрунтуватися на постійному аналізі та розумінні ситуації, динаміки її зміни [5].

Необхідність підтримки стратегічної орієнтації управління фінансами інноваційно орієнтованого підприємства робить його процесом безперервним і динамічним. Отже, одноразовий аналіз і діагностика не можуть бути основою такого процесу, оскільки надають обмежену інформацію. В даному випадку розробка стратегічних рішень не може бути довготривалою через досить швидку зміну середовища, в якому функціонує інноваційно орієнтоване підприємство.

Важливим аспектом дослідження бізнес-адміністрування механізму антикризового управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств є розробка та обґрунтування рекомендацій, спрямованих на вдосконалення системи його функціонування на підприємстві. Структурно-логічна модель вдосконалення управління інноваційно орієнтованим підприємством в контексті стратегічного розвитку складається з сукупності логічно-послідовних етапів робіт і передбачає:

- 1) Оцінку ефективності стратегічних альтернатив, реалізованих в минулі стратегічні періоди;
- 2) Визначення поточного профілю інноваційно орієнтованого підприємства;
- 3) Оцінку наявного формату стратегічного управління з точки зору ступеня його формалізації, специфіки, ефективності та інструментальної бази.

При створенні структурно-логічної моделі вдосконалення антикризового управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління ми виходили з припущення, що в загальній динаміці середовища існують корельовані і незалежні цикли і нециклічні тренди.

Для детального аналізу впливів факторів із зовнішнього оточення використовується процес калібрування поведінки споживача.

Етап побудови дворівневої системи чинників формування шаблонів поведінки споживача і сценаріїв її розвитку складається з наступних рівнів:

- 1) Оцінка поточної і потенційної взаємодії ритмів в діях соціального мікросередовища, маркетингових та індивідуально-психологічних чинників мікросередовища;
- 2) Виявлення наявних і потенційних мотиваційних категорій і часткових мотивів.

На етапі ідентифікації типів поведінки споживачів необхідно встановити причинно-наслідковий зв'язок шаблони поведінки — фактори середовища індивіда. Такий підхід передбачає попереднє прогнозування і формалізацію впливів середовища інноваційно орієнтованого підприємства, подальшу розробку часткових оптимальних по споживачах стратегій за допомогою методів тонкого підходу, а також розробку тимчасового ряду оптимальних багатокомпонентних стратегій з урахуванням можливостей і загроз зовнішнього середовища інноваційно орієнтованого підприємства. При цьому тонкий підхід за наявними шаблон поведінки споживача означає найбільш повне задоволення і посилення мотивів споживання продукції та послуг, які виробляє та надає інноваційно орієнтоване підприємство.

Таким чином, слід виділити кілька основних підходів до визначення суті Бізнес-адміністрування механізму антикризового управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління: системний, процесний і ситуаційний. Так, з одного боку, управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств розглядається як самостійно діюча система, яка передбачає аналіз усіх сфер функціонування підприємства. З другої сторони, стратегічний розвиток є процесом реалізації заходів, що спрямовані на досягнення ефективного економічного розвитку підприємства. З третьої сторони — управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств в контексті стратегічного розвитку має ґрунтуватися на постійному аналізі та розуміння ситуації, динаміки змін.

Запропонована структурно-логічна модель антикризового управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління, яка передбачає реалізацію сукупності логічно-послідовних етапів робіт, спрямованих на забезпечення більш ефективного стратегічного розвитку підприємства.

Проблема інноваційно орієнтованих підприємств, головним чином, полягає у виборі набору конкретних дій — базової стратегії розвитку з чотирьох найбільш відомих варіантів: концентроване зростання, інтегроване зростання, диверсифіковане зростання і скорочення.

Вибір ускладнюється тим, що в умовах кризових явищ в економіці складно розраховувати на великі кредити інвестиційного характеру, і при цьому можливо подальше зниження купівельного попиту. Тому стратегію слід вибрати таким чином, щоб вона не вимагала значних витрат і могла бути здійснена за рахунок власних коштів інноваційно орієнтованих підприємств, але при цьому забезпечила б отримання необхідного економічного ефекту.

Для поліпшення діяльності вітчизняних інноваційно орієнтованих підприємств найбільш ефективним є, на наш погляд, поєднання наступних стратегій:

— стратегії інтегрованого зростання за рахунок агресивної реалізації продукції;

— стратегії диверсифікованого зростання за рахунок освоєння нового виду бізнесу-послуг.

Більшість інноваційно орієнтованих підприємств функціонує в умовах численних зовнішніх і внутрішніх обмежень, які, головним чином, зводяться до нестачі ресурсів, низького попиту, нерідко також до законодавчих обмежень зростання цін. У разі, якщо на продукцію інноваційно орієнтованих підприємств знижується попит, складно або навіть неможливо підвищити на неї ціни, і в той же час фінансові результати недостатньо високі, просте нарощування випуску наявної продукції на існуючих ринках не тільки не принесе очікуваного економічного ефекту, але і може викликати неконтрольоване зростання витрат, а разом з тим, і збитки, що здатне привести до самих негативних наслідків, навіть, до банкрутства.

Враховуючи, що більшість інноваційно орієнтованих підприємств в Україні займається виробництвом та реалізацією продукції лише в рамках невеликої кількості товарних груп на обмеженому ринку, нерідко не має власної роздрібної мережі, запропонована стратегія для багатьох подібних підприємств може, на нашу думку, мати високу економічну ефективність. Зрозуміло, її потрібно конкретизувати і коригувати з урахуванням специфіки кожного окремого підприємства.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК В ДАНОМУ НАПРЯМІ

Запропоновано структурно-логічну модель вдосконалення бізнес-адміністрування механізму антикризового управління фінансами інноваційно орієнтованих підприємств в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління, що складається з сукупності логічно-послідовних етапів робіт і передбачає: оцінку ефективності стратегічних альтернатив, реалізованих в минулі стратегічні періоди; визначення поточного профілю організації; оцінку наявного формату стратегічного управління з точки зору ступеня його формалізації, специфіки, ефективності та інструментальної бази. Для детального аналізу впливів факторів із зовнішнього оточення нами використовується процес калібрування поведінки споживача. Етап побудови дворівневої системи чинників формування шаблонів поведінки споживача і сценаріїв її розвитку складається з наступних рівнів: оцінка поточної і потенційної взаємодії ритмів в діях соціального мікросередовища, маркетингових та індивідуально-психологічних чинників мікросередовища; виявлення наявних і потенційних мотиваційних категорій і часткових мотивів. Встановлено, що проблема інноваційно орієнтованих підприємств, головним чином, полягає у виборі набору конкретних дій — базової стратегії розвитку з чотирьох найбільш відомих варіантів: концентроване зростання, інтегроване зростання, диверсифіковане зростання і скорочення. Для поліпшення діяльності інноваційно орієнтованих підприємств найбільш ефективним є, на наш погляд, поєднання наступних стратегій: стратегії інтегрованого зростання за рахунок агресивної реалізації продукції; стратегії диверсифікованого зростання за рахунок освоєння нового виду бізнесу. Враховуючи, що більшість інноваційно орієнтованих підприємств в Україні займається виробництвом та

реалізацією продукції лише в рамках невеликої кількості товарних груп на обмеженому ринку, нерідко не має власної роздрібною мережі, в умовах диджиталізації та розвитку публічного управління запропонована стратегія для багатьох подібних підприємств може, на нашу думку, мати високу економічну ефективність.

Література:

1. Березюк С.В., Токарчук Д.М., Яремчук Н.В. Нові вимоги до провладного українського політикуму в умовах повоєнної відбудови економіки України. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2022. № 4 (62). С. 24—41.
2. Колесник Т.В. Інституційні стимули підвищення ефективності державного сектору при децентралізації. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2020. № 1 (51). С. 69—86.
3. Пронько Л.М. Особливості відтворення людського капіталу сільських територій. Продовольчі ресурси. 2022. № 18. Т. 10. С. 266—275.
4. Фурман І.В. Напрями впровадження зарубіжного досвіду в систему ефективної роботи органів місцевого самоврядування України в умовах децентралізації влади. Colloquium-journal. 2020. № 22 (74). Czesc 2. P. 47—62.
5. Kaletnik G.M., Lutkovska S.M. Implementation of Public-Private Partnership Models in the Field of Ecological Modernization of the Environmental Safety System. European Journal of Sustainable Development. 2021. № 10. 1. P. 81—89.
6. Khodakivska O., Kobets S., Bachkir I., Martynova L., Klochan V., Klochan I., Hnatenko, I. Sustainable development of regions: Modeling the management of economic security of innovative entrepreneurship. International journal of advanced and applied sciences. Volume 9, Issue 3 (March 2022). P. 31—38.
7. Klymchuk O., Khodakivska O., Kireytseva O., Podolska O., Mushenyk I. Prospects of biodiesel production: the place and role of Ukraine in the context of implementation of the EU green course. Independent Journal of Management & Production. V. 13, N. 3, Special Edition ISE, S&P — May 2022. P. 225—240.
8. Lozhachevska O., Navrotska T., Melnyk O., Kapinus L., Zos-Kior M., Hnatenko I. Management of the logistical and marketing behavior of innovation clusters in territorial communities in the context of digitalization of society and the online market. Laplage In Review. 2021. № 7 (3). P. 315—323.
9. Lyshenko M.O., Mykhailova L.I., Ustik T.V., Makhmydov H.Z., Polityakina L.I., Mykhailova O. S. Contemporary marketing concept as a component of sustainable development of the region and rural areas of Ukraine. International Journal of Ecological Economics and Statistics. 2019. Volume 40, Issue № 2. P. 81—91.
10. Ovcharenko I., Khodakivska O., Sukhomlyn L., Shevchenko O., Lemeshenko I., Martynov A., Zos-Kior M., Hnatenko I., Michkivskyy S., Bilyavska L. Spatial organization management: modeling the functioning of eco-clusters in the context of globalization. Journal of Hygienic Engineering and Design. 2022. Vol. 40. P. 351—356.
11. Purdenko O., Artyushok K., Riazanova N., Babaiev I., Kononenko A., Lepeyko T., Zos-Kior M. Financial management of innovative eco-entrepreneurship. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2023. Vol. 45. No. 2. P. 152—165.

gement of innovative eco-entrepreneurship. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2023. Vol. 45. No. 2. P. 152—165.

References:

1. Berezyuk, S.V., Tokarchuk, D.M. and Yaremchuk, N.V. (2022), "New requirements for pro-government Ukrainian politicians in the conditions of post-war reconstruction of Ukraine's economy", *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky*, vol. 4 (62), pp. 24—41.
2. Kolesnyk, T.V. (2020), "Institutional incentives for increasing the efficiency of the public sector during decentralization", *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky*, vol. 1 (51), pp. 69—86.
3. Pronko, L.M. (2022), "Peculiarities of human capital reproduction in rural areas", *Prodovol'chi resursy*, vol. 18.10, pp. 266—275.
4. Furman, I.V. (2020), "Directions for the implementation of foreign experience in the system of effective work of local self-government bodies of Ukraine in conditions of decentralization of power", *Colloquium-journal*, vol. 22. 2, pp. 47—62.
5. Kaletnik, G.M., and Lutkovska, S.M. (2021), "Implementation of Public-Private Partnership Models in the Field of Ecological Modernization of the Environmental Safety System", *European Journal of Sustainable Development*, vol. 10.1, pp. 81—89.
6. Khodakivska, O., Kobets, S., Bachkir, I., Martynova, L., Klochan, V., Klochan, I. and Hnatenko, I. (2022), "Sustainable development of regions: Modeling the management of economic security of innovative entrepreneurship", *International journal of advanced and applied sciences*, vol. 9.3, pp. 31—38.
7. Klymchuk, O., Khodakivska, O., Kireytseva, O., Podolska, O. and Mushenyk, I. (2022), "Prospects of biodiesel production: the place and role of Ukraine in the context of implementation of the EU green course", *Independent Journal of Management & Production*, vol. 13.3, pp. 225—240.
8. Lozhachevska, O., Navrotska, T., Melnyk, O., Kapinus, L., Zos-Kior, M., and Hnatenko, I. (2021), "Management of the logistical and marketing behavior of innovation clusters in territorial communities in the context of digitalization of society and the online market", *Laplage in Review*, vol. 7 (3), pp. 315—323.
9. Lyshenko, M.O., Mykhailova, L.I., Ustik, T.V., Makhmydov, H.Z., Polityakina, L.I., and Mykhailova, O. S. (2019), "Contemporary marketing concept as a component of sustainable development of the region and rural areas of Ukraine", *International Journal of Ecological Economics and Statistics*, vol. 40.2, pp. 81—91.
10. Ovcharenko, I., Khodakivska, O., Sukhomlyn, L., Shevchenko, O., Lemeshenko, I., Martynov, A., Zos-Kior, M., Hnatenko, I., Michkivskyy, S. and Bilyavska, L. (2022), "Spatial organization management: modeling the functioning of eco-clusters in the context of globalization", *Journal of Hygienic Engineering and Design*, vol. 40, pp. 351—356.
11. Purdenko, O., Artyushok, K., Riazanova, N., Babaiev, I., Kononenko, A., Lepeyko, T. and Zos-Kior, M. (2023), "Financial management of innovative eco-entrepreneurship", *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, vol. 45.2, pp. 152—165.

Стаття надійшла до редакції 03.12.2023 р.